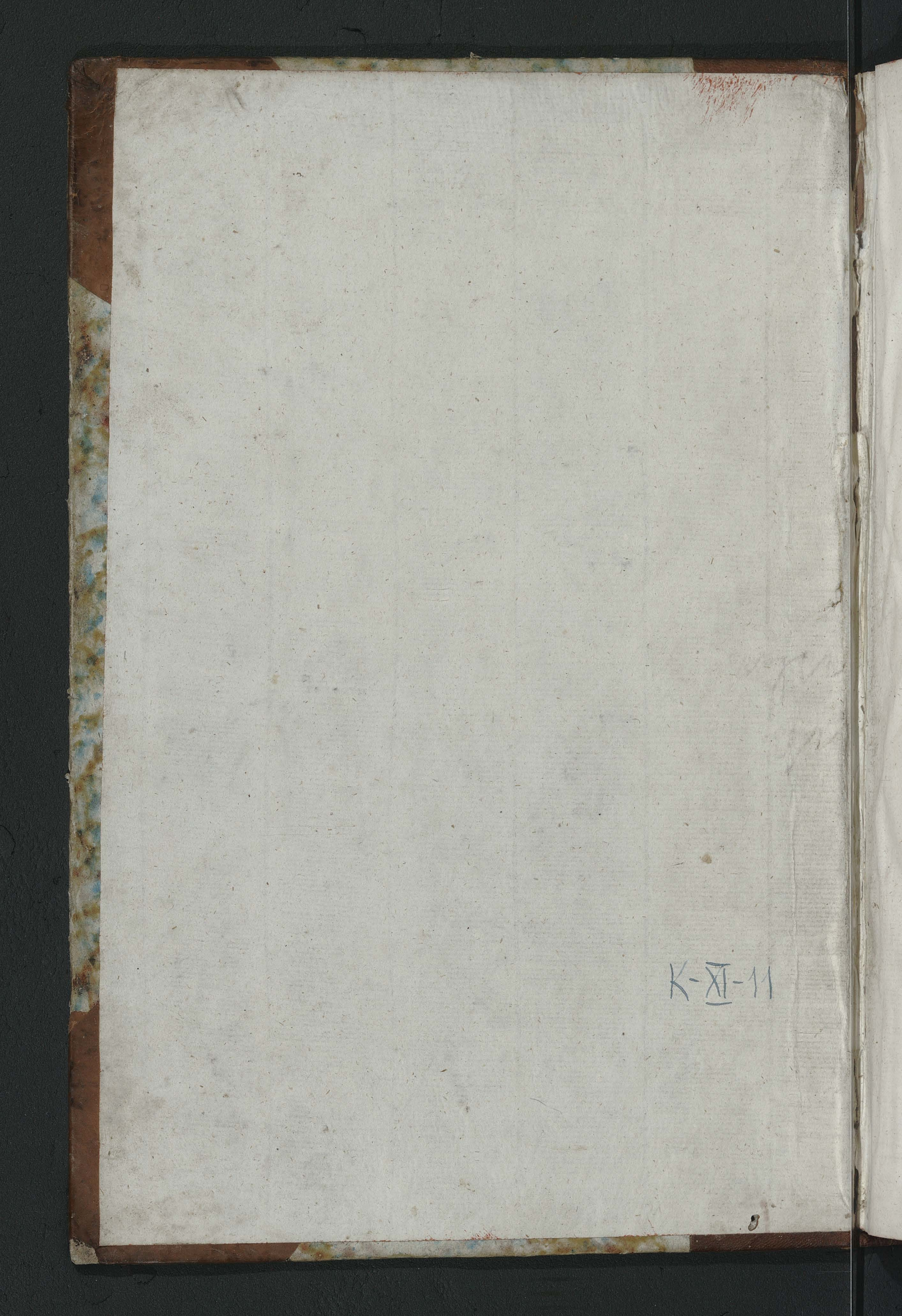
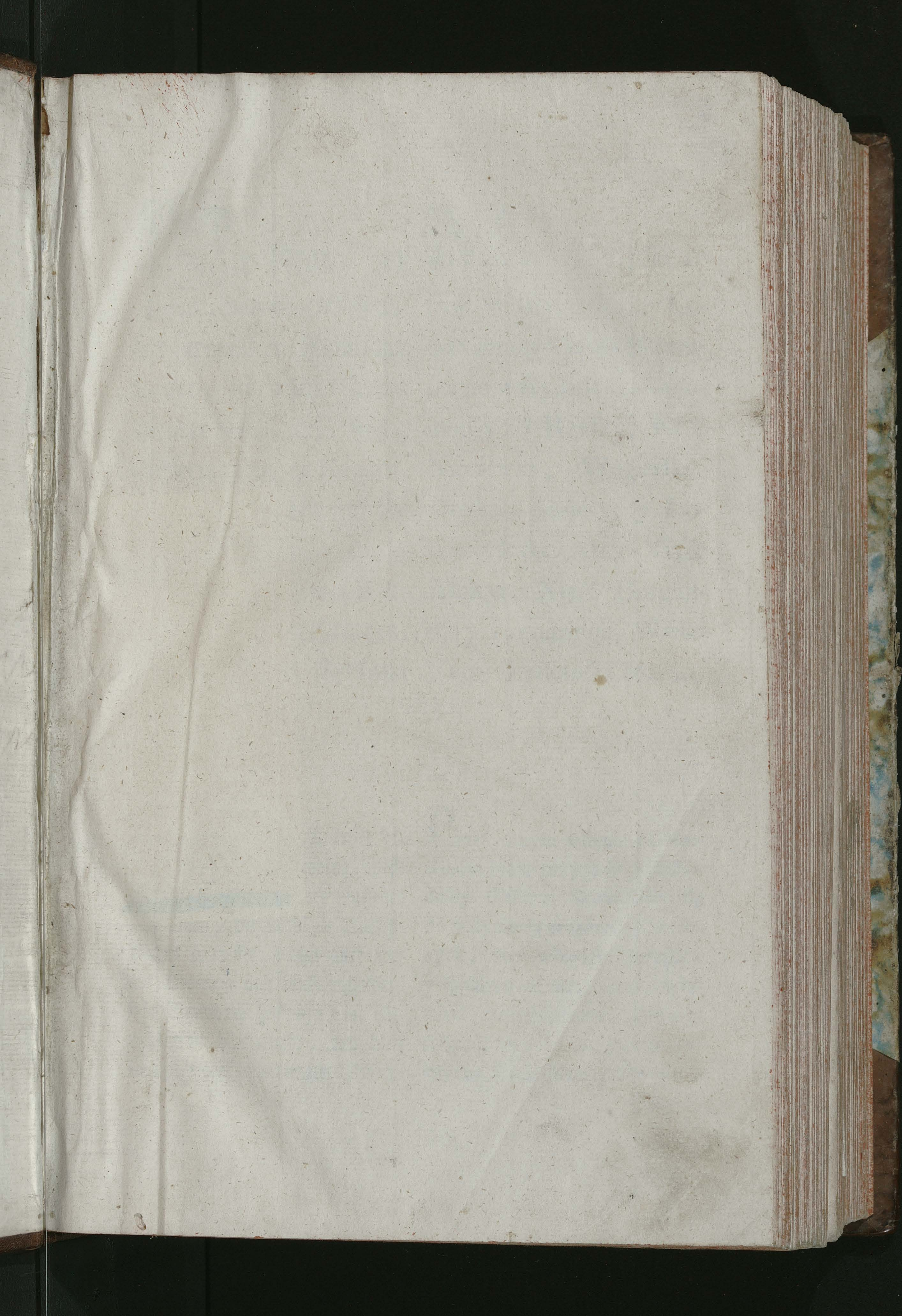
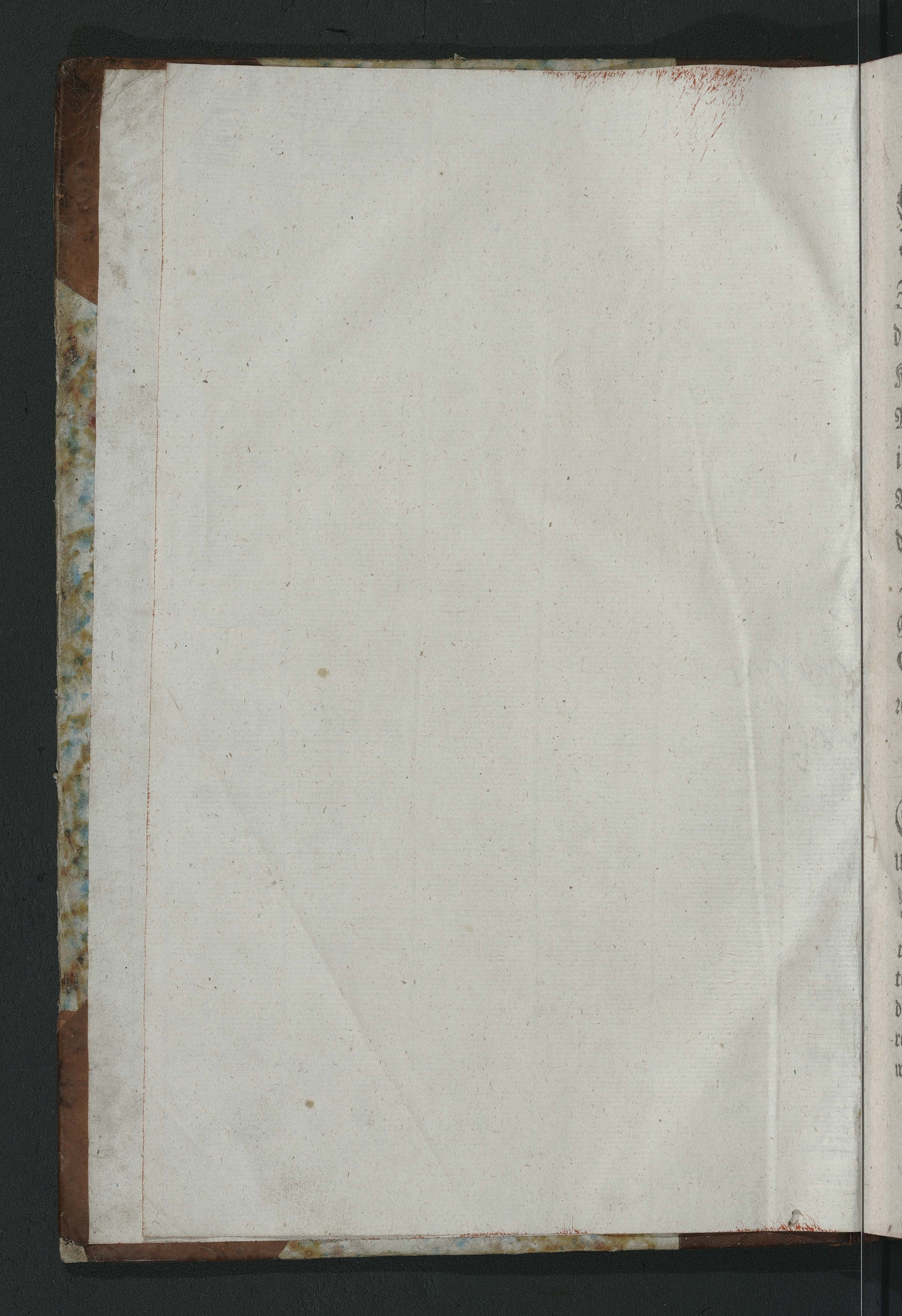

Verordnung

der kaiſerl. königl. bevollmächtigten weſtgaliziſchen Hofkommiſſion.

Wird über den politiſchen Geſchäftsgang, und die Verfaſſungsart der Bittſchriften die nöthige Aufklärung, und Vorſchrift ertheilet.

In der heilſamen Abſicht, den Lauf der Regierungsgeſchäfte zum Behuf der Landeseinwohner nach Möglichkeit zu befördern, und die hierzu nöthige Ordnung durchaus einzuleiten, werden hier jene Vorſchriften zur genaueſten Befolgung an Hand gelaſſen, durch welche dieſer Endzweck in dem eingeführten politiſchen Geſchäftsgange erzielet wird.

ROZPORZĄDZENIE

C. K. PEŁNOMOCNEY ZADWORNEY KOMISSYI GALICYI ZACHODNIEY.

Daie ſię względem biegu politycznych intereſſów, y ſpoſobu ułożenia prożb potrzebne obiaśnienie y przepis,

---

W celu zbawiennym przyſpieſzenia wedle możności biegu rządowych interessów ku wygodzie Obywatelów, y zaprowadzenia wſzędzie potrzebnego na ten koniec porządku, podaią ſię ninieyſzym owe przepiſy do nayściśleyſzego wykonania, za których pomocą tego zamiaru w zaprowadzonym biegu interessów dopiąć można.

§. 1.

Vor allem ist zur allgemeinen Regel anzunehmen, daß jeder Landesinnsaß, wessen Standes, Würde, und Rangs er immer seyn möge, wenn er in politischer Rücksicht etwas zu suchen, vorzustellen, oder eine Beschwerde einzubringen hat, sich unabweichlich an seine unmittelbar vorgesetzte Obrigkeit wenden muß. In dessen Folge wird also der Unterthan bei seiner Grundobrigkeit, der Bürger bei seinem Magistrat, und wer zum Bürger- oder Bauernstande nicht gehöret, bei dem kais. kön. Kreisamte sein Anliegen anzubringen haben.

§. 1.

Nayprzód za powszechną regułę przyiąć należy, że się każdy Obywatel, iakiegokolwiek bądź stanu, godności, y urzędu, maiąc w politycznym względzie nieco do poszukiwania, przełożenia, lub zażalenia się, nieodstępnie do zwierzchności nieposredniczo sobie przełożone y udać powinien. Stosownie więc do tego zanosić będzie swoie zażalenia Poddany do swey zwierzchności gruntowey, Mieszczanin do swego Magistratu, a kto do stanu mieszczańskiego — lub włościannego nienależy, do C. K. Urzędu Cyrkularnego.

§. 2.

Diese Anbringen sind jederzeit schriftlich auf Stempelpapier zu verfassen, damit die Verhandlung des Geschäftes sichtbar und bleibend werde, keine Bemäntlung oder Verdrehung eintreten, und der ganze Hergang im Falle eines Rekurses, oder einer von der höheren Behörde in Folge der Zeit angeordneten dießfälligen Untersuchung genau erhoben, und aufgestellt,

§. 2.

Te podania powinny bydź zawżdy na stemplowanym Papierze układane, ażeby się ułatwienie interessu wiadomym y trwałym stałą, żaden wykręt lub pokrywanie niezaszły, cały ciąg w przypadku rekursu, lub nakazanego z czasem od wyższey instancyi roztrząsania dokładnie wywiedziony y wystawiony, a zatym nayśurowsza

so=

sohin aber die strengste Gerechtigkeit geleistet werden könne. Jedoch stehet es den Unterthanen frey, ihre Anliegen sowohl bei der Obrigkeit, als bei dem Kreisamte mündlich vorzutragen.

sprawiedliwość oddana bydź mogła. Jednak wolno Poddanym żałoby swoie tak do zwierzchności iako do Urzędu Cyrkularnego ustnie zanosić.

§. 3.

Wer immer seine unmittelbare Obrigkeit in einem Gegenstande, der ihrer Amtsgewalt und Entscheidung unterliegt, übergehet, und gleich an die höhere Behörde sich schriftlich oder mündlich wendet, soll ohne eine weitere Veranlassung mit seinem Gesuch sogleich an die erste unmittelbare Behörde zurückgewiesen werden.

§. 3.

Ktokolwiek swoię niepośredniczą zwierzchność w przedmiocie władzy iey urzędowey podlegaiącym obmiia, udaiąc się zaraz pisewnie lub ustnie do wyższey instancyi, powinien bez dalszego powodowania z prośbą swoią natychmiast do pierwszey niepośredniczey instancyi bydź odesłanym.

§. 4.

Auf jedes schriftliche oder mündliche Anbringen ist immer ein schriftlicher Bescheid mit den Bewegungsgründen, auf welche selber gegründet ist, den Partheyen hinaus zu geben; es wäre denn, daß das mündliche Anbringen einen sehr geringfügigen Gegenstand beträfe, der eben darum zu einer weiteren

§. 4.

Na każde pisewne lub ustne podanie ma się zawżdy pisewna rezolucia z powodami, na których się zasadza, stronom wydawać; chyba że ustne zażalenie się do naynikczemnieyszego przedmiotu odnosi, który iuż dla tego samego dalszemu powodowaniu niepodpada.

 Ver-

Verhandlung nicht geeignet ist.

§. 5.

Findet der Bittwerber, daß er mit dem Bescheide der ersten Behörde sich nicht zufrieden stellen könne, so ist ihm unbenommen, seine Vorstellung oder Beschwerde hierüber bei der zweyten Behörde anzubringen; jedoch muß er in diesem Falle den schriftlichen Bescheid der ersten Behörde seiner Vorstellung beischliessen, widrigens soll diese gleichermassen ohne weiters zurückgewiesen werden.

§. 6.

Die Freyheit oder das Befugniß, über die Entscheidungen der unteren Behörden den Rekurs an die höheren ergreifen, somit bei allen Instanzen Recht suchen zu können, erstrecket sich im politischen Weege soweit, daß selbst der mindeste Unterthan auf den Fall, als er mit den Entscheidungen sämmtlicher Behörden sich nicht befriedigt zu seyn erachtete, auch unmittelbar bei Seiner Majestät als dem höchsten und gerechtesten Lan-

§. 5.

Jeżeli Supplikant pozna, że się rezolucią pierwszey instancyi kontentować niemoże, tedy się mu niezagradza droga, którą przełożenie swoie lub żałobę do drugiey instancyi zaniesie; iednak powinien w tym przypadku pisewną rezolucią pierwszey instancyi do przełożenia swego przyłączyć, inaczey równie bez niczego odesłanym będzie.

§. 6.

Wolność lub prawo rekurrowania od wyroków niższych instancyi do wyższych, a zatym poszukiwania prawa u wszystkich instancyi tak się daleko na drodzę polityczney rozpościera, iż nawet naymizernieyszy Poddany w przypadku, gdyby uważał, że wyrokami wszystkich instancyi zaspokoionym nie iest, bez pośrednictwa u JEgo Ces. Król. Mości, iako naywyższego, y nay-

desvater, Schutz und Hilfe suchen kann. Um aber diese der milden und gerechten Regierung Seiner Majestät ganz angemessene, Höchstihren Unterthanen zuflieſſende Wohlthat in keine Mißbräuche ausarten zu lassen, soll auch derjenige, der dem Allerhöchsten Hofe, oder der Hof- und Landesstelle mit ungegründeten Beschwerden wiederholt lästig fällt, als ein muthwilliger Behelliger mit angemessenen Strafen beleget werden.

sprawiedliwszego Oyca Narodu, obrony y pomocy szukać może. Ażeby zaś tey hoynemu y sprawiedliwemu Rządowi JEgo Ces. Król. Mości wcale przyzwoitey, ze szczytu Naywyższego Tronu na Poddanych spływaiącey łaski przeistoczeniu się w nadużycia zapobiedz, ma także narażaiący się pokilkakrotnie Nayiaśnieyszemu Dworowi lub nadworney Instancyi, lub rządowi Kraiowemu skargami niedostatecznemi, iako swawolny natręt, należycie bydź ukarany.

§. 7.

Damit endlich sowohl in der Form der Gesuche die gehörige Gleichförmigkeit hergestellet, als auch alle unnöthigen Beisätze und Weitläufigkeiten vermieden werden, wird hier sämmtlichen Partheyen, so wie den Advokaten, Agenten, öffentlichen Notären, und überhaupt allen, die sich mit Verfassung der Bittschriften für Partheyen bemengen, eine solche Einrichtung vorgeschrieben, die ohne dem Schriftsteller die Gelegenheit zu benehmen al-

§. 7.

Ażeby nakoniec tak w kształcie prozb należytą iednakowość ugruntować, iako też wszystkich się przydatków i rozwlekłości uchronić, przepisuie się ninieyszym, wszystkim osobom, niemniey także Adwokatom, Agentom, publicznym Notariuszom, y ogólnie wszystkim tym, którzy się ułożeniem prozb dla stron zatrudniaią, takowa ustawa, która nieodbieraiąc Pisarzowi sposobności wyrażenia tego

les

les anzuführen, was immer das Gesuch zu begründen fähig ist, ihm nur den Weeg zu Erweiterungen und Wiederholungen abschneidet, als wodurch den Gründen nichts am Gewichte beigeleget, der Auffsatz aber ganz verworren und undeutlich gemacht, wenigstens stets unnöthig verlängert wird. In dieser Absicht sind sowohl bei den an Seine Majestät selbst gerichteten Bittschriften, als auch bei jenen, die an was immer für Behörden gestellt sind, alle Titulaturen, Eingänge und Schlußformeln, oder sonst gewöhnliche Kurialien wegzulassen, und soll nur soviel beibehalten werden, als zur Leitung des Geschäftes selbst, und zur Richtschnur der Protokolle und Registraturen unentbehrlich ist.

wszystkiego, co tylko prożbę ugruntować potrafi, drogę mu tylko do rozszerzania się y powtarzania odcina, czym się powodom nic niedodaie, pismo zaś wcale zawikłanym y niewyraźnym czyni, a przynaymniey zawżdy niepotrzebnie przedłużonym bywa. Tym końcem potrzeba nietylko w zamierzonych do Tronu JEgo Ces. Król. Mości, lecz także do iakieykolwiek bądź instancyi podać się maiących prożbach wszystkie Tytulatury, wstępy, formuły zakończenia, lub zwyczayne Kurialia (uroczystości dawnego stylu) opuszczać, y tyle tylko zatrzymać, ile do kierowania interessu samego, do normy tak Protokołów, iako Registratur nieuchronna potrzeba wymaga.

§. 8.

Es wird also von aussen

1tens Lediglich die Behörde genannt, an welche die Bittschrift geht, und zwar

a) An die Person des Monarchen selbst, oder an

§. 8.

Zewnątrz więc

Po 1sze mianuie się iedynie instancia, do którey prożba idzie, a to.

a) Do osoby samego Monarchy, lub do nay-

die höchsten Hofstellen blos mit den Worten:

wyższych instancyi nadwornych szczególnie słowami następuiącemi:

An Seine Majestät;

Do JEgo Ces. Król. Mości;

b) Bei den an die Landesstelle gerichteten Gesuchen: An die k. k. westgalizische Hofkommission (Gubernium);

b) Na prozbach do Rządów Kraiowych zamierzonych: *Do Ces. Król. Zadworney Kommissyi Galicyi Zachodniey (Gubernii);*

c) Bei den Eingaben an die Kreisämter: An das k. k. Kreisamt zu N. u. s. w.

c) Na poddanych do Urzędów Cyrkularnych: *Do Ces. Król. Urzędu Cyrkularnego w N. i. t. d.*

2tens Ist der Tauf- und Zunamen des Bittstellers mit Bemerkung seines Standes, Amtes, oder Beschäftigung, Wohnorts beizufügen; und endlich

Po 2gie Należy imie i nazwisko Supplikanta z dodatkiem stanu, urzędu, lub zatrudnienia, i mieszkania przyłączyć; a nakoniec

3tens der eigentliche Gegenstand des Gesuches, oder der Eingabe in Kürze anzumerken.

Po 3cie O właściwym przedmiocie prozby, lub podania zwięzle nadmienić.

Folgendes Beispiel wird diese Erklärung, wie die Bittschriften von aussen zu verfassen sind, anschaulich machen.

Następuiący wzór uczyni to tłumaczenie, iak prozby *zewnątrz* ułożone bydź maią, iaśnieyszym:

An Seine Majestät.

Do JEgo Ces. Król. Mości

Oder: An die k. k. westgalizische Hofkommission (Gubernium.)

Lub: *Do Ces. Król. Zadworney Kommissyi Galicyi Zachodniey (Gubernii)*

Oder: An das k. k. Kreisamt zu Lublin.

Lub: *Do Ces. Król. Urzędu Cyrkularnego w Lublinie.*

Kasimir Sladkowsky, Stadtpräsident zu Lublin

Kazimierz Sladkowski Prezydent Miasta Lublina

Um Vermehrung seines bisherigen Gehalts.

O podwyższenie jego teraznieyszey pensyi.

Es kömmt jedoch wohl zu merken, daß, so wie zu jedem Gesuch immer ein ganzer Bogen zu nehmen ist, dieser Bogen in Oktavform zusammen geleget, und die erwähnte Aufschrift auf die erste Oktavseite in der obigen Art dergestalt gesetzet werden müsse, daß, wenn das Gesuch geradehin aufgemacht, oder der Bogen in seine natürliche Foliolage gebracht wird, der von innen der Bittschrift vorgesetzte Titel, oder Anrede jederzeit oben zu stehen komme.

Jednak należycie uważać potrzeba, że jako na każdą prozbę zawżdy cały arkusz brać się powinien, tenże wkształt *oktawu* złożony, a pomieniony napis na pierwszey stronie oktawu sposobem wyżey opisanym tak dany bydź musi, iżby, otworzywszy prosto prozbę, lub przywróciwszy arkuszowi naturalne położenie jego, wypisany wewnątrz prozby Tytuł, albo przemowa każdego czasu *wgórze* stały.

§. 9.

§. 9.

Von innen ist

1tens Ober dem Innhalte der Bittschrift ein einfacher, kurzer Titel oder Anrede zu setzen, und zwar:

a) Wenn das Gesuch an die Person des Monarchen selbst, oder an die höchste Hofstelle gerichtet ist: Eure Majestät!

b) Bei den Gesuchen an die Landesstelle: Hochlöbliche k. k. westgalizische Hofkommission! (Gubernium).

Und

c) Bei den Eingaben an die Kreisämter: Löbliches k. k. Kreisamt! u. s. w.

2tens Ist der Ort, in welchem der Exhibent domiziliret, der Kreis, zu dem dieser Ort gehöret, die

§. 9.

Wewnątrz

Po 1sze Kładzie się powyżey osnowy prozby gładki, zwięzły Tytuł, lub przemowa, a to:

a) Jeżeli prozba do Osoby samego Monarchy zamierzona, lub do naywyższey instancyi nadworney: *Nayiaśnieyszy Panie.*

b) Na prozbach do Kraiowych rządów: *Prześwietna Ces. Król. Zadworna Kommissio Galicyi Zachodniey. (Gubernium)*

Y

c) Na podaniach do Urzędów Cyrkularnych: *Swietny Ces. Król. Urzędzie Cyrkularny! i. t. d.*

Po 2gie *Mieysce* w którym Podawca mieszka, *Cyrkuł*, do którego to mieysce należy, *Numer*

Konskripzionsnumer des Hauses, in dem der Exhibent wohnet, und der Tag und Jahr, an welchem das Gesuch ausgefertiget worden ist, jedesmal am Schlusse der Schrift anzumerken.

Konskrypcionalny Dzień y *Rok* wygotowania każdą razą przy końcu Pisma wyrazić potrzeba.

3tens Endlich hat der Bittsteller oder Exhibent seinen Tauf- und Zunamen, nebst dem Karakter zu unterfertigen, ohne jedoch die sonst üblich gewesenen Beiwörter unterthänigst, gehorsamst ꝛc. beizusetzen.

Po 3cie Ma Supplikant przy końcu swoie Imie y nazwisko prócz charakteru podpisać, niedodaiąc iednak zwyczaynych przedtym przymiotników *nayniższy*, *nayposłusznieyszy i. t. d.*

§. 10.

Was die Verfassung der Bittschriften oder Eingaben selbst betrift, da ist zur Regel anzunehmen,

§. 10.

Co się ułożenia prozb lub podań samych tyczy, za regułę to, co następuie, przyiąć należy,

a) daß die Bittschrift immer auf der rechten Spalte (Kolumne) des halbbrüchig gebogenen Bogens zu schreiben ist.

a) Że prozba zawżdy na prawym klinie (Kolumnie) na połowę złożonego arkusza pisana bydź powinna.

b)

b) Wenn das Gesuch aus klaren, nicht verwickelten Anlässen entspringt, so ist die Bittschrift mit Hinweglassung aller Eingänge unmittelbar von dem Gesuche, nebst kurzer Einschaltung der Veranlassung, anzufangen.

b) Jeżeli się prozba z iasnych, y niezawiłych powodów składa, tedy notę, opuściwszy wstęp, od samey proźby nadmieniaiąc krótko powoduiącą do tego przyczynę zaczynać należy.

c) Lägen aber verwickeltere Umstände zum Grunde, so kann zu mehrerer Aufklärung der Sache die veranlassende Begebenheit (das sogenannte Faktum) dem Gesuche voraus geschickt werden.

c) Jeżeli zaś bardziey uwikłane okoliczności zachodzą, tedy można dla dostateczniey szego wyiaśnienia rzeczy naysamprzód zdarzenie daiące do wszystkiego powod (czyli tak zwane *factum*) wyłuszczyć.

Diesem folget sohin in einem neuen Absatze der Beweggrund, auf den es gestützet wird; oder wären mehrere Beweggründe vorhanden, so sind sie hinter einander, jedoch jeder in einem eigenen und numerirten Absatze zu stellen, womit die Bittschrift vollendet ist.

Zatym następuie w nowym oddziale powod, na którym się załadza; lub, ieżeli więcey powodów zachodzi, tedy ieden za drugim, iednak każdy w oddziale własnym numerowanym umieyszczony bydź ma, y na tym się prozba skończyć powinna.

d) Enthält endlich das Gesuch mehrere einerlei Gegenstand betreffende Punkte, so sind solche, wenn sie sich auf die nemlichen Beweggründe stützen, zwar in einer Bittschrift vorzutragen, aber die Punkte müssen gleichfalls mit Nro. 1. 2. 3. u. s. w. abgesöndert werden.

d) Jeżeli nakoniec prożba wiecey iednakowy przedmiot tyczących się punktów zawiera, tedy takowe, ieżeli się na iednakowych zasadach wspieraią, powinny wprawdzie w prożbie wyrażone bydź, ale punkta muszą się równie liczbą 1. 2. 3. i. t. d. odzielać.

Wären aber auch

Jeżeliby zaś także

e) Die Beweggründe verschieden; so ist über jeden Punkt eine besondere Bittschrift einzureichen; so wie überhaupt

e) Powody różne były; tedy na każdy punkt osobną prożbę ułożyć należy; tak, iak ogólnie.

f) Zwey, oder mehrere von einander ganz unterschiedene Gegenstände nie in einem Gesuch vermengt vorzutragen sind, sondern, um den Geschäftsgang nicht zu erschweren, muß über einen jeden solchen Gegenstand ein abgesondertes Gesuch eingebracht werden.

f) Dwa, lub więcey różnych wcale przedmiotów nigdy w iedney prożbę pomieszać nienależy, lecz, aby biegu interessów nie uciążać, musi na każdy takowy przedmiot oddzielna prożba bydź podana.

Auf

Auf die genaue Befolgung dieser zur Erleichterung und Beförderung der öffentlichen Geschäfte, somit zum Nutzen aller jener, die bei den politischen Behörden etwas zu suchen oder anzubringen haben, gereichende Vorschrift haben die Grundobrigkeiten, Magistrate, und Kreisämter sorgfältig zu wachen, die dagegen Anstossenden gehörig zu rechte zu weisen, und hiedurch den Geschäftsgang in ein gleichförmiges, ordentliches Geleis zu bringen.

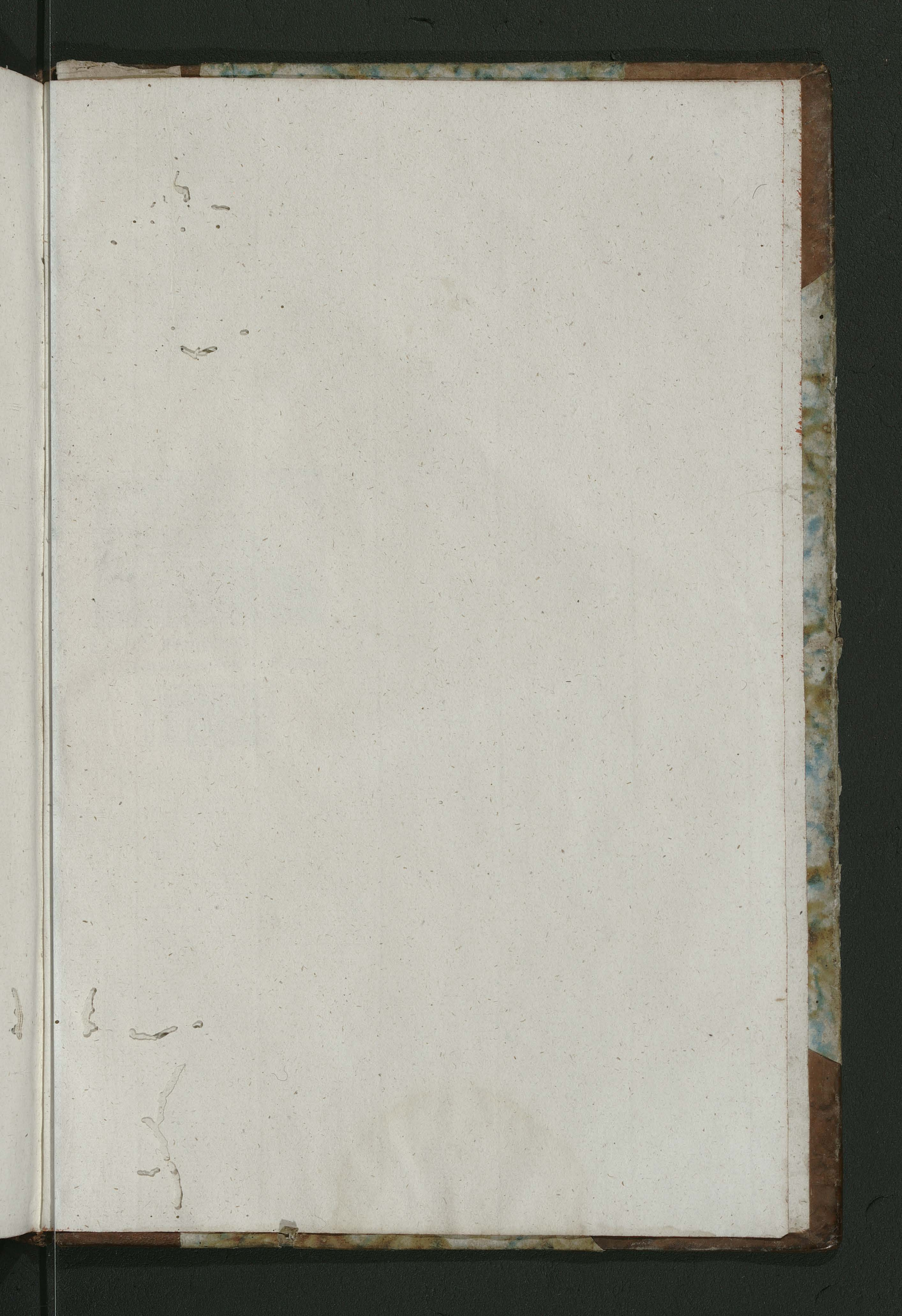
Krakau den 17. Oktober 1797.

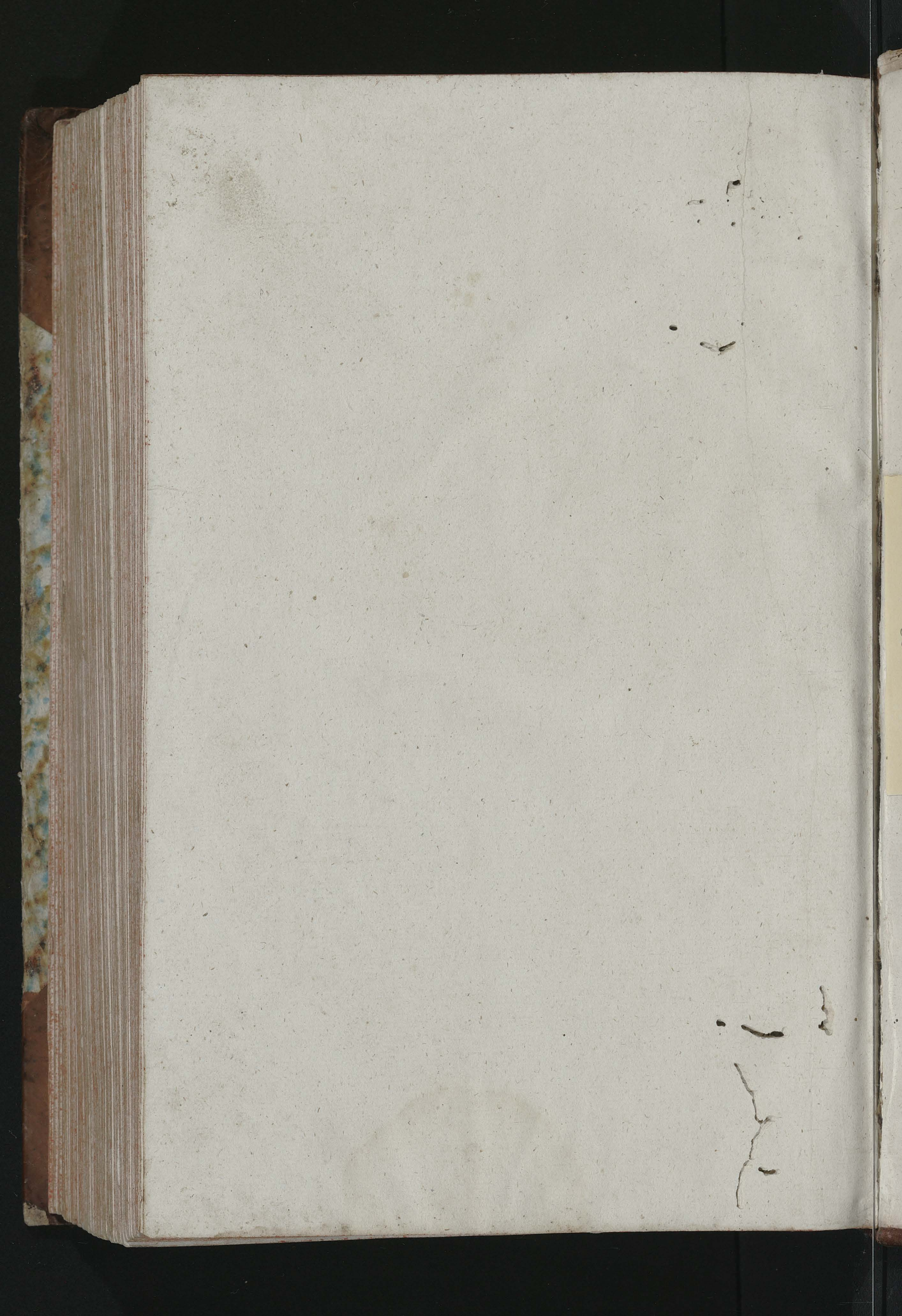
Nad ścisłym dopełnieniem tego na ulżenie y przyſpieſzenie publicznych intereſſów, a zatym na pożytek tych wſzyſtkich, którzy u inſtancyi politycznych czego poſzukiwać, lub do nich podawać maią, wychodzącego przepiſu, powinny Zwierzchności gruntowe, Magiſtraty, y Urzędy Cyrkularne troſkliwie czuwać, Błądzących w tym należycie pouczać, i tym ſposobem bieg intereſſów na równą, y porządną koley naprowadzać.

w Krakowie na dniu 17. Października 1797.

Johann Wenzel Freyherr von Margelik,
Sr. römisch kais. königl. apostolischen Majestät bevollmächtigter Hofkommissarius.

Augustin Reichmann von Hochkirchen.

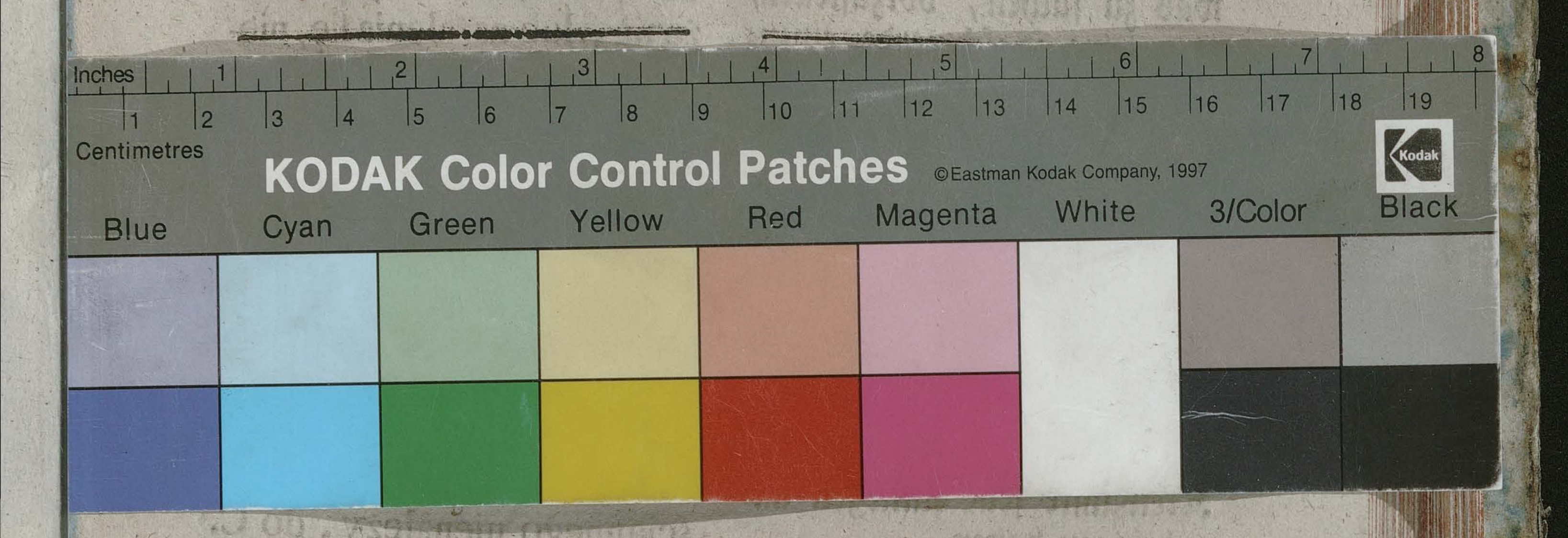

Verordnung

der kaiserl. königl. bevollmächtigten westgalizischen Hofkommission.

ROZPORZĄDZENIE

C. K. PEŁNOMOCNEY ZADWORNEY KOMISSYI GALICYI ZACHODNIEY.

In der heilsamen Absicht, den Lauf der Regierungsgeschäfte zum Behuf der Landeseinwohner nach Möglich-

W celu zbawiennym przyspieszenia wedle możności biegu rządowych in-

